

ОБ'ЄКТИВНІ ТА СУБ'ЄКТИВНІ ПРИЧИНИ НЕЩАСНИХ ВИПАКІВ НА ВИРОБНИЦТВІ

Лапенко Т.Г.,
кандидат технічних наук, доцент

Близько 50% опитаних робітників вважають свою роботу небезпечною, і цим пояснюють часті травми і небезпечні випадки. Начальники цехів не поділяють цієї точки зору. Вони думають, що причиною травм нерідко виступає прагнення показати свою хоробрість (80%) і схильність до ризику (40%).

Приблизно 50% робітників в якості найголовнішою і найбільш частою з причин, що веде до порушення інструкцій з охорони праці, виділяють погану організацію праці, несправність технологічного обладнання. Цю ж точку зору підтримують і фахівці з охорони праці. Крім того, останні відзначають, що в умовах поспіху і штурмівщини різко підвищується ймовірність нещасних випадків. Начальники цехів акцентують увагу на недосконалої техніки і засобів захисту.

Начальники цехів (всі 100%) підтвердили, що точне дотримання вимог безпеки в окремих випадках дещо знижує заробіток робітника. Спеціалісти з охорони праці ніяк не виявили свого ставлення до проблеми суперечностей між дотриманням правил безпечної праці та рівнем заробітної плати.

Більшість робітників вважає, що у разі недотримання вимог безпеки повинні бути покарані прямі і непрямі винуватці, а також їх начальники або ті, хто своїми вимогами сприяв порушення відповідних норм і правил.

Результати опитувань фахівців дозволили вибудувати ланцюжок потенційних причин і винуватців аварій і нещасних випадків на виробництві. В якості таких зазвичай виступають:

- інженер-конструктор, який створив недосконалу техніку;
- механік або електрик, погано виконав її профілактику;
- робочий, який допустив порушення інструкцій з охорони праці;
- нормувальник, якщо він різко підвищив норми виробітку поза всяким зв'язком з інструкцією з охорони праці;
- керівник, який встановив нереальний строк для виконання завдання;
- інженер з охорони праці, що склав надмірно велике число інструкцій або недостатньо грамотно сформулював їх;
- відділ охорони праці, без належної уваги відноситься до навчання робітників і керівників;
- майстер ділянки, що не чітко сформулював завдання і не забезпечив безпечне виконання роботи;
- неефективна система стимулювання безпечної роботи;
- умови праці, що провокують недотримання вимог безпеки;
- несприятлива психологічна атмосфера в робочому колективі;
- низький рівень організації праці;
- елементарна недисциплінованість виконавця;

- поза виробничі фактори (взаємовідносини в сім'ї та ін.).

Виникнення нещасних випадків, як правило, пов'язано з поведінкою людини в екстремальних умовах. Робота в установках високої напруги пов'язана з небезпекою ураження електричним струмом, що наближає умови праці фахівців-електриків до екстремальних. В екстремальних (або наближених до них аварійних) ситуаціях значно підвищується психічна напруга, виникають інші негативні психологічні стани, що ускладнюють адекватне реагування людини на аварійну ситуацію.

Таким чином, виникнення тих чи інших негативних практичних станів пов'язане із взаємодією двох груп найбільш значущих чинників. З одного боку, - це вид поведінки людини в даній конкретній ситуації. Йдеться про тип реагування (раціонального, - на основі знань і вмінь, або емоційного) фахівця на виробничу ситуацію, або, в загальному випадку, про ступінь готовності людини до тієї чи іншої ситуації.

На ефективність поведінки людини в екстремальних ситуаціях впливають такі чотири групи чинників:

а) Біологічні фактори. До них відносяться і безумовні рефлекси, пов'язані з самозбереженням організму, і темперамент, і конституційні характеристики.

б) Психофізіологічні властивості і стани людини.

Маються на увазі такі властивості, які проявляються в чутливості аналізаторів до виявлення сигналів безпеки. На поведінку людини у небезпечній ситуації впливають і його психічні стани. Так стан тривоги, зазвичай, сприяє швидкому виявленню безпеки. Стан же психічного стомлення знижує можливість людини до виявлення безпеки і протидії їй.

в) Професійні якості і досвід спеціаліста. Тут перевага відбувається не стільки навичками та вмінням з досягнення трудової мети, скільки навичками та вмінням вирішувати завдання діяльності безпечно.

г) Мотивація до праці і до його безпеки (спрямованість особистості на безпечну працю).

Статистика свідчить, що серед постраждалих від нещасних випадків на виробництві переважають молоді люди у віці до 25 років (перший пік травматизму). Однак, на нашу думку, доцільно співвідносити травматизм не стільки з віком, скільки зі стажем роботи. Не якість властивості, притаманні молодим, в відсутність досвіду, необхідних знань, навичок, умінь найчастіше призводить до травм.

Ефективна праця – це праця не тільки високопродуктивна, але й не завдає шкоди фізичному та психічному здоров'ю людей. Отже, робота по забезпеченню безпеки – необхідна складова частина роботи будь-якого керівника, спеціаліста вищої кваліфікації.

Список використаних джерел

1. Винокуров Л.Е., Васильчук М.В., Гамак М.В. Основи охорони праці: підручник. Київ: Вікторія, 2001. 192 с.
2. Есипенко А.С., Сліпачук О.А., Оберемок Г.О. Проблеми охорони праці в Україні: зб. наук. праць. Київ: ННДПБОП, 2011. – Вип.21. с. 111-118